

BOMEN UIT VERRE STREKEN

WELKOM

Het provinciaal groendomein Rivierenhof staat vol me prachtige en indrukwekkende bomen. Een deel van deze bomen is inheems. Dit betekent dat ze altijd in onze streken hebben gegroeid en niet van ergens anders werden ingevoerd. Een ander deel van de bomen in het park is uitheems. Deze bomen werden naar ons land gebracht vanuit verschillende gebieden in Europa en de wereld. Hier waren verschillende redenen voor, waaronder houtproductie, hun vruchten en hun mooie verschijning in parken en tuinen.

Het zijn deze bomen uit verre streken die we tijdens de wandeling aan jullie willen voorstellen. De brochure leidt je via een wandelroute langs de mooiste exemplaren van onze bomen uit verre streken. Volg de iconen en geniet ervan!

ROUTE

De wandelroute begint en eindigt aan kasteel Rivierenhof. Volg de paaltjes met het groene wandelicoon. Als je twijfelt over welke boom het precies gaat, kan je de bijhorende foto's en het plannetje gebruiken als leidraad.

Opgelet! Sommige bomen staan niet vlak naast het pad. Niet alle kleine paadjes staan op het plan.

De deputatie van
de provincie Antwerpen

Voorzitter
Cathy Berx, gouverneur

Leden
Luk Lemmens
Mireille Colson
Jan De Haes
Kathleen Helsen

Provinciegriffier
Maarten Puls

D/2023/0180/02
Herziene oplage: april 2023

Deze brochure is gedrukt op ecologisch verantwoord 100% gerecycleerd papier.

1. ZWARTE MOERBEI / *MORUS NIGRA*

Herkomst: Azië

Maximale hoogte: 10 m

Blad: eirond tot hartvormig, glanzend groen

Bloem: onopvallend groen in hangende katjes

Vrucht: donkerrood tot bijna zwart, framboosachtig

Grondsoort: vochtig, kalkhoudend

WEETJE:

→ De zwarte moerbeï levert smakelijke zuur-zoete vruchten. De vruchten kan je zo eten of verwerken tot een confituur die naar framboos en braambes smaakt. Om deze reden werd de boom vanuit Azië naar onze streken gebracht. De nauw verwante witte moerbeï (*Morus alba*) levert bladeren die als voedsel dienen voor de zijderups.

2. DOODSBEENDERBOOM / *GYMNOCLADUS* *DIOICUS*

Herkomst: Noord-Amerika

Maximale hoogte: 30 m

Blad: zeer groot, dubbel geveerd, groen

Bloem: witachtige pluimen

Vrucht: dikke harde peul

Grondsoort: goed doorlatende bodem

WEETJE:

→ De boom is slechts bebladerd van einde lente tot begin herfst. De kale takken lijken op beenderen. In de VS worden de zaden geroosterd en gemalen om er een koffie-achtige drank van te maken.

3. KURKBOOM / *PHELLODENDRON AMURENSE*

Herkomst: Azië

Maximale hoogte: 15 m

Blad: oneven geveerd, groen

Bloem: groengeel in lange pluimen

Vrucht: ronde, roodzwarte bes

Grondsoort: voedzame, humusrijke gronden

WEETJE:

→ Deze boom komt uit de omgeving van de rivier Amoer in Oost-Siberië en Mantsjoerije. De grijze schors is diep gegroefd en kurkachtig. De kurkboom is tweehuizig, wat betekent dat mannelijke en vrouwelijke bloemen op verschillende bomen zitten. Opvallend is het ontbreken van kroonbladen bij de bloemen. In tegenstelling tot wat zijn naam doet vermoeden, wordt deze boom niet gebruikt om kurk te maken. Hiervoor wordt de kurkeik (*Quercus suber*) uit Zuid-Europa aangewend.

4. AMBERBOOM / *LIQUIDAMBAR STYRACIFLUA*

Herkomst: Noord-Amerika

Maximale hoogte: 30 m

Blad: handvormig gelobd, glanzend groen, mooie herfstkleur

Bloem: onopvallend geelgroen

Vrucht: ronde, stekelige doosvrucht aan lange steel

Grondsoort: vruchtbare, leemhoudende grond

WEETJE:

→ De bruinrode hars werd eerst omschreven als 'liquid amber' (vloeibare amber) wat zich nu in de wetenschappelijke naam vertaalt. De hars wordt verwerkt in lijm, zalf, parfum en wierook. Het blad lijkt op een esdoornblad, maar bij de amberboom staan de bladeren verspreid op de takken. Bij esdoorns groeien de bladeren tegenover elkaar. De twijgen van de amberboom vertonen mooie kurklijsten. Deze kurkachtige verdikking op de takken vinden we ook terug bij boomsoorten als de gladde iep (*Ulmus minor*) en de veldesdoorn (*Acer campestre*).

5. GROENE TREURBEUK / *FAGUS SYLVATICA* 'PENDULA'

Herkomst: Europa

Maximale hoogte: 20 m

Blad: eivormig, donkergroen

Bloem: kleine, onopvallende katjes

Vrucht: nootjes

Grondsoort: goed doorlatend, humusrijk

WEETJE:

→ De beuk heeft een dunne, gladde schors die gevoelig is voor schorsbrand bij plotse blootstelling aan direct zonlicht door windval of houtkap. Het is een echte schaduwverdragende boom die zelf ook diepe schaduw werpt. Beukennootjes zijn lekker, maar ze hebben een giftige werking als je er veel van eet. Als er uitzonderlijk veel nootjes zijn, spreekt men van een uitstekend 'mastjaar'. Vroeger lieten boeren hun varkens in de bossen lopen totdat ze goed vetgemest waren.

6. CITROENBOOMPJE / *PONCIRUS TRIFOLIATA*

Herkomst: Korea, Noord-China

Maximale hoogte: 3 m

Blad: driebladig, sterk gedoornd

Bloem: witte, stervormige bloemen

Vrucht: gele, citroenachtige bittere vruchten

Grondsoort: lichtzure, goed doorlatende bodem

WEETJE:

→ Dit sterk gedoornde boompje groeit veel sneller dan de gewone citrussoorten. De vrucht lijkt op een miniaturcitraan met zeer veel pitjes. Hij is in onze streken goed winterhard en kan omwille van zijn talloze, zeer scherpe doornen als natuurlijke hekering of omheining worden aangewend. Deze toepassing werd al gerbuikt in de landen van herkomst.

7. TOVERHAZELAAR / *HAMAMELIS MOLLIS*

Herkomst: Azië

Maximale hoogte: 6 m

Blad: breed eivormig

Bloem: geel, lintvormig

Vrucht: doosvrucht, glanzend zwarte zaden

Grondsoort: alle, niet te nat

WEETJE:

➔ De meeste toverhazelaars zijn winterbloeiers. En het lijkt wel of er toverkrachten aan het werk zijn wanneer de kleine gele bloemetjes opduiken in een kaal en grijs landschap. Daarom spreekt men van toverhazelaars. De bloemen worden niet enkel bestoven door de wind, wat efficiënter verloopt wanneer de struik winterkaal is, maar ook door insecten. De Noord-Amerikaanse indianen gebruikten het aftreksel van de takken om brandwonden en abcessen te verzorgen. Ook werden de v-vormige takken gebruikt als wichelroede om water en ertsen op te sporen in de aarde. Deze toegevoegde eigenschappen zijn echter nooit wetenschappelijk bewezen.

8. JAPANESE NOTENBOOM / *GINKGO BILOBA*

Herkomst: China

Maximale hoogte: 25 m

Blad: waaivormig, parallelnervig

Bloem: onopvallend bij vrouwelijke exemplaren,

lange katjes bij mannelijke exemplaren

Vrucht: pruimvormig

Grondsoort: alle

WEETJE:

→ De ginkgo is een zeer oude plantensoort en wordt daarom ook als een levend fossiel omschreven. Het waaivormige blad wordt vergeleken met eendenpoten en kent ook medicinale toepassingen bij oorsuizingen en concentratiestoornissen. Hoewel het blad anders doet vermoeden, is dit een naaldboom. De vrucht stinkt heel erg, maar het nootje binnenin is eetbaar en wordt in Azië geroosterd gegeten. Ginkgo is van nature tweehuizig, maar op oudere leeftijd kunnen mannelijke en vrouwelijke bloemen toch aan één en dezelfde boom verschijnen.

9. MAMMOETBOOM / *SEQUIADENDRON GIGANTEUM*

Herkomst: Noord-Californië (USA)

Maximale hoogte: 50 tot 100 m

Blad: donkergroene naalden, spiraalvormig gerangschikt

Bloem: onopvallend

Vrucht: hangende, eivormige kegels

Grondsoort: zandige, goed doorlatende leembodem

WEETJE:

→ Deze snelgroeiende conifeer kan in zijn natuurlijk herkomstgebied 100 meter hoog worden. Ter vergelijking: de Antwerpse kathedraal meet 123 meter. Het is de meest volumineuze boom ter wereld met stamomtrekken tot 24 meter! Opvallend is de oranjebruine, sponsachtige bast die zacht en vezelig aanvoelt. De schors beschermt de boom tegen brand. Het geslacht dankt zijn naam aan de Cherokee indiaan Sequo-yah, die voor zijn volk het eerste geschreven alfabet ontwikkelde.

Breda / E19
 Bergen op Zoom / A12

E313

500 m

Provinciaal Groendomein Rivierenhof

Turnhoutsebaan 246, 2100 Deurne
 03 360 52 18, rivierenhof@provincieantwerpen.be
 Vrije toegang van 6u30 tot 22u30

Toegankelijk Rivierenhof

Alle grijze paden zijn geasfalteerd

Legende

	Horeca		Minigolf
	Informatie		Rozentuin
	Kasteel		Sprookjeshuis
	Openluchttheater		Doolhof

Arboretum	Azaleatuin	Speeltuin	Coryletum
Bomenhoroscoop	Kinderboerderij	Verkeertuin	Tuin van de Appalachen
Pinetum	Bus	Keltische bomenhoroscoop	
Schaduwtuin	Tram	Calesthenics	

10. TULPENBOOM / *LIRIODENDRON TULIPIFERA*

Herkomst: Oostelijk Noord-Amerika

Maximale hoogte: 25 m

Blad: lang, breed, vierlobbig

Bloem: tulpvormig, groen met geel en oranje

Vrucht: lange, kegelvormige vruchten

Grondsoort: voedzaam en vochthoudend

WEETJE:

→ In de 17de eeuw werd de tulpenboom vanuit Noord-Amerika naar Europa gebracht. Hij werd hier eerst beschreven als een populier omdat zijn bladeren door de lange, dunne stelen net zo beweeglijk waren. Zijn gewone naam dankt hij aan de vorm van de bloemen, die zich hoog en onopvallend in de kruin bevinden. De Noord-Amerikaanse indianen noemden de tulpenboom 'kanohout' omdat ze uit één enkele stam een kano voor twintig man konden maken. Dit was mogelijk omdat de stam vaak een lengte van 15 meter bereikt voor hij zich vertakt.

11. OOSTERSE PLATAAN / *PLATANUS ORIENTALIS*

Herkomst: Zuidoost Europa, Klein-Azië

Maximale hoogte: 35 m

Blad: breed handlobbig, glanzend groen

Bloem: geelgroene, bolvormige hoofdjes

Vrucht: stekelig, bolvormig, bruin

Grondsoort: alle, niet te kalkrijk

WEETJE:

→ Het Griekse woord 'platus' betekent breed en typeert de brede kroon en het opvallend brede blad. In de nazomer schilferen de lichtbruine, verouderde stukken schors in grote delen af zodat de gelig groene onderschors goed zichtbaar wordt. Bij extreme droogte laat de oosterse plataan een deel van zijn bladeren vallen om uitdroging te voorkomen. De onderschors, die ook bladgroenkorrels bevat, neemt dan voor een deel de bladgroenverrichtingsfunctie over. Langs onze straten zien we meestal de 'gewone' plataan aangeplant. Deze boom is een bastaard van de westerse plataan uit Noord-Amerika en de oosterse plataan.

12. ATLASCEDER / *CEDRUS ATLANTICA* 'GLAUCA'

Herkomst: Noord-Afrika

Maximale hoogte: 25 m

Blad: zilverkleurige, grijsblauwe naalden

Bloem: onopvallend

Vrucht: tonvormige kegels

Grondsoort: goed doorlatende, niet te natte grond

WEETJE:

→ Het intensieve gebruik van cederhout leidde in de oudheid tot het verdwijnen van de cederwouden. De Egyptenaren gebruikten het hout voor de bouw van tempels en de Romeinen bouwden er oorlogsvloten mee. Cederhout is duurzaam en heeft een aangename geur. In de natuur komt de blauwe vorm ('Glauc') echter maar sporadisch voor.

13. MOERASEIK / *QUERCUS PALUSTRIS*

Herkomst: Noordoostelijk Noord-Amerika

Maximale hoogte: 25 m

Blad: diep ingesneden, grof gelobd

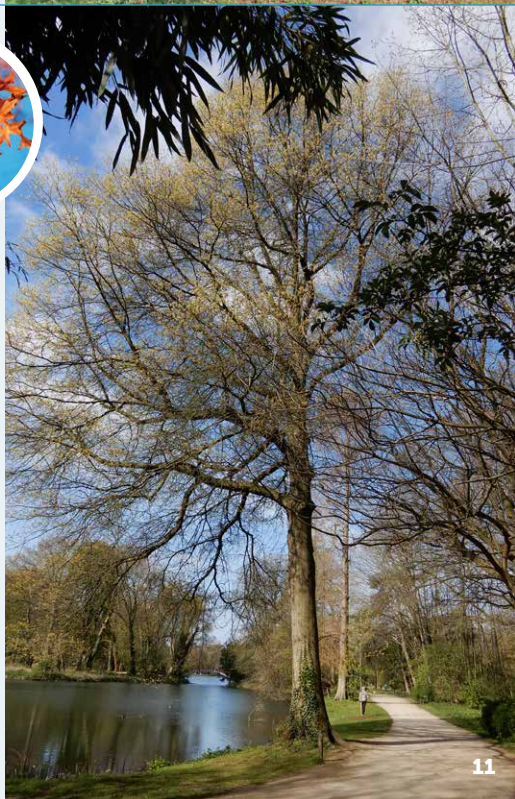
Bloem: goudkleurige katjes

Vrucht: afgeplatte, bolvormige eikels

Grondsoort: alle, liefst voedselrijk

WEETJE:

→ Bij oudere moeraseiken zakken de onderste takken door en vormen zo een breed afdak, wat zeer kenmerkend is voor de soort. De boom dankt zijn naam aan de moerassige plaatsen die hij verkiest in zijn natuurlijke habitat. Bij ons doet de moeraseik het prima op alle mogelijke grondsoorten en wordt hier vaak als laanboom aangeplant. Het blad verkleurt prachtig donkerrood in de herfst.

14. GELE PAVIA (PAARDENKASTANJE)/ *AESCULUS FLAVA*

Herkomst: Noord-Amerika

Maximale hoogte: 20 m

Blad: 5-talig, donkergroen

Bloem: lichtgeel in pluimen

Vrucht: kastanje in gladde bolster

Grondsoort: geringe eisen

WEETJE:

→ Deze boom is verwant aan de witte paardenkastanje maar heeft gele bloem pluimen. De bolsters zijn glad en niet stekelig zoals bij zijn Europese neef. Ook is hij veel minder gevoelig voor ziekten en aantastingen.

15. MOERASCIPRES / *TAXODIUM DISTICHUM*

Herkomst: Zuidoostelijk Noord-Amerika

Maximale hoogte: 30 m

Blad: zachtgroene naalden

Bloem: onopvallend

Vrucht: eironde kegels, eerst groen, later bruin

Grondsoort: vochtig tot nat

WEETJE:

→ De boom vergroot zijn zuurstofopname door uit zijn wortelstelsel luchtwortels te laten opschieten. Dit gebeurt alleen wanneer hij in moerassige grond staat. Hij is winterkaal, wat uitzonderlijk is bij naaldbomen. Het hout rot niet snel

16. WITTE PAARDENKASTANJE / *AESCLUS* *HIPPOCASTANUM*

Herkomst: Zuidoost-Europa

Maximale hoogte: 30 m

Blad: handvormig, donkergroen

Bloem: witte, opstaande pluimen

Vrucht: glanzende bruine kastanjes in bolster

Grondsoort: geringe eisen

WEETJE

→ De nectarrijke, kaarsvormige bloemen dragen een honingmerk, een rode vlek die insecten naar het hart van de bloem moet leiden. Deze rode vlek wordt geel na de bestuiving. De stam vertoont bijna altijd draaigroei, een spiraalvormige groeiwijze, hetgeen het hout ongeschikt maakt als timmerhout maar wel geschikt voor het maken van meubels en kisten. De Turken genazen dampigheid (winderigheid) bij paarden door ze kastanjes te laten eten. Het bladlitteken aan de twijg heeft de vorm van een paardenhoefijzer. Vandaar de Nederlandse benaming witte paardenkastanje.

17. AMERIKAANSE EIK / *QUERCUS RUBRA*

Herkomst: Centraal en oostelijk Noord-Amerika

Maximale hoogte: 35 m

Blad: diep veerlobbig, getand

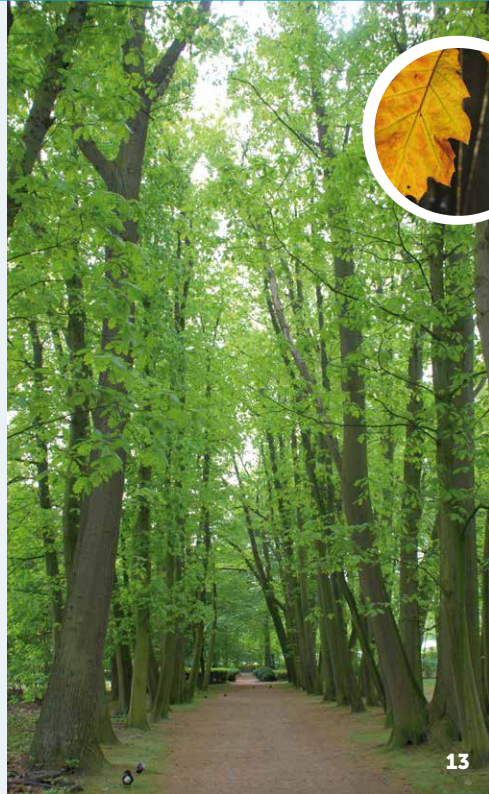
Bloem: goudgele katjes

Vrucht: brede, eivormige eikels

Grondsoort: alle, weinig eisend

WEETJE:

→ Afhankelijk van de hoeveelheid zon en de temperatuur, varieert de herfstkleur tussen oranje-rood en scharlakenrood. De eikels doen er twee jaar over om te rijpen. Deze neef van de moeraseik is een belangrijke houtproducent. In Europese bossen gedraagt de Amerikaanse eik zich als een invasieve exoot ten koste van de inheemse flora. Om deze reden wordt hij nu bestreden.

18. HONINGBOOM / *SOPHORA JAPONICA*

Herkomst: China, Korea

Maximale hoogte: 20 m

Blad: samengesteld blad,
donkergroen

Bloem: roomwit in pluimen

Vrucht: grijze peulen, ingesnoerd

Grondsoort: alle, maar niet op natte bodem

WEETJE:

→ De peulen van de honingboom doen denken aan een kralensnoer. De zaden worden in Azië gebruikt als surrogaat voor opium. De bloemen bevatten veel nectar en worden graag bezocht door honingbijen, hetgeen de Nederlandse benaming verklaart.

19. TROMPETBOOM / *CATALPA BIGNONIOIDES*

Herkomst: Zuidoostelijk Noord-
Amerika

Maximale hoogte: 15 m

Blad: zeer groot hartvormig,
frischgroen

Bloem: witte bloemen in opstaande pluimen

Vrucht: lange, bruine peulen

Grondsoort: alle, maar niet op natte bodem

WEETJE

→ De botanische naam catalpa is een verbastering van 'catawba', de naam van de indianenstam die het gebied bewoonde waarin botanici de soort voor het eerst ontdekten. De bladeren verschijnen vanaf eind april en vallen alweer af in de vroege herfst. Het loof heeft een sterke geur en geneeskrachtige werking. Als een bloem apart wordt bekeken, blijkt dat deze de vorm heeft van een trompet. Vandaar de Nederlandse benaming 'trompetboom'.

MEER INFO & ANDERE PUBLICATIES ONTDEKKEN?

Surf naar www.provincieantwerpen.be

- Q Rivierenhof
- Q Hof van Leysen
- Q Vrieselhof
- Q Kesselse Heide

BEZOEK OOK ONZE ANDERE GROENDOMEINEN:

Hof van Leysen in Antwerpen, Vrieselhof in Oelegem (Ranst) en Kesselse Heide in Nijlen.

PROVINCIALE GROENDOMEINEN REGIO ANTWERPEN

Departement Vrije Tijd

Turnhoutsebaan 246 | 2100 Deurne
Infopunt Domeinwacht T 03 360 52 18
rivierenhof@provincieantwerpen.be

www.facebook.com/rivierenhof | www.instagram.com/rivierenhof